

Вікторія Лихопій, старший викладач
Юлія Деньга, магістрант
Марина Вуйко, магістрант
Полтавська державна аграрна академія

ПРОБЛЕМА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Недосконалість пенсійної системи України, на жаль, на сьогодні є надзвичайно актуальним питанням. Незважаючи на те, що під час реформування пенсійної системи запроваджено недержавне пенсійне забезпечення, воно не має відчутного впливу на соціальне становище в країні. Сьогодні виплати в межах державного пенсійного страхування слугують основним джерелом доходу для третини населення. Тож, від ефективності виконання державним пенсійним страхуванням властивих йому функцій безпосередньо залежить соціально-економічний розвиток нашої країни.

Необхідність реформування системи пенсійного забезпечення обумовлена низкою факторів: економічних, демографічних, соціально-політичних. Особливо актуально це питання стоїть у багатьох країнах світу, незалежно від рівня економічного розвитку, в умовах затяжної рецесії економіки і, відповідно, загостренні проблем ефективності перерозподілу і соціальної справедливості. Це обумовлено як демографічними факторами (старіння населення, зміна його вікової структури), так і економічними, пов'язаними з глобальною кризою [3].

11 жовтня 2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» № 2148-VIII, яким внесено зміни до низки законів, що регулюють питання пенсійного забезпечення громадян. Зокрема, з 1 жовтня мінімальна пенсія для осіб, які мають повний страховий стаж, встановлена на рівні 1452 грн. Для інвалідів із дитинства, дітей-інвалідів, пенсіонерів, які не мають повного стажу, розмір пенсії збільшили на 45 %, до 1373 грн. Разом із цим, з 1 жовтня відновлено

виплату пенсій працюючим пенсіонерам у повному розмірі [1].

На перехідний період 2017-2019 років застосовуватимуться такі правила призначення пенсії за віком: у 2017 році з застосуванням рівня середньої зарплати за 2014-2016 роки, у розмірі 3764,4 гривні та величини оцінки одного року стажу – 1,35 %; у 2018 році – з застосуванням рівня середньої зарплати за 2016-2018 роки та вартості одного року стажу – 1 %.

Відповідно до внесених змін не передбачається підвищення пенсійного віку. Натомість змінюються вимоги до трудового стажу, тобто того періоду, за який людина, або її роботодавець сплачували страхові внески до Пенсійного фонду України. Мінімальний розмір пенсії за віком буде нараховуватися за наявності страхового стажу в чоловіків – 35 років, у жінок – 30 років.

До кінця 2017 року мінімальний страховий стаж для виходу на пенсію залишається незмінним – 15 років. Але уже з 1 січня 2018 року право на призначення пенсії матимуть ті, у кого буде 25 років страхового стажу.

Надалі він з кожним роком буде збільшуватися на 1 рік. І у 2028 році має сягнути 35 років. Законопроектом передбачений варіант, коли людина може придбати страховий стаж, якого не вистачає. Для цього треба буде зробити внески у Пенсійний фонд.

Для обчислення пенсії буде враховуватися заробітна плата за весь період страхового стажу починаючи з 1 липня 2000 року [1].

Разом із тим, відповідно до ухваленого законопроекту, до страхового стажу ввійде:

- 1) підприємницька діяльність за спрощеною системою оподаткування за період з 1 січня 1998 року по 30 червня 2000 року (потрібно підтвердження у вигляді довідки про реєстрацію);
- 2) підприємницька діяльність за спрощеною системою оподаткування з 1 липня 2000 року по 31 грудня 2017 року включно, за умови сплати страхових внесків, не залежно від їх розміру;
- 3) військова служба до 31 грудня 2017 року включно;
- 4) відпустка у зв'язку з вагітністю в період з 1 січня 2004 року по 30

червня 2013 року включно;

5) відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею 6-річного віку з 1 січня 2004 року до моменту введення сплати страхових внесків за жінок, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку;

6) навчання у вищих навчальних закладах за денною формою навчання на умовах державного замовлення, а також навчання в аспірантурі й докторантурі з 1 січня 2004 року по 31 грудня 2017 року включно.

Для певних категорій українців збережено право виходу на дострокову пенсію. Зокрема, матері, які виховали п'ять дітей або інвалідів з дитинства, можуть виходити на пенсію у 50 років за наявності страхового стажу 15 років. Військовослужбовці – учасники бойових дій зможуть виходити на пенсію у 55 років за наявності страхового стажу в чоловіків 25 років, а у жінок – 20 років.

Проте, для працівників освіти, медиків, соціальних працівників пенсія за вислугу років скасована.

Разом із тим, законопроект скасовує спеціальні пенсії для держслужбовців, народних депутатів, дипломатів, суддів, науковців та інших категорій. Всі вони переходять на загальну систему нарахування пенсій.

Відбулося збільшення розміру пенсії у зв'язку з її «осучасненням», у кожного пенсіонера індивідуально, оскільки визначається з урахуванням коефіцієнта заробітку й тривалості страхового стажу кожного пенсіонера та року, коли йому призначали пенсію. Розподіл пенсіонерів відповідно розмірам підвищення пенсії наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл пенсіонерів за розмірами підвищень пенсій

Розмір підвищення (грн)	Чисельність (тис. осіб)
До 200	1308,1
200,01–500	1208,9
500,01–1000	1993,6
Понад 1000	1109,7
Всього	5620,3

Незважаючи на проведення низки змін у сфері пенсійного забезпечення, однією зі складових частин пенсійної реформи має бути введення другого рівня пенсійної системи, оскільки внаслідок демографічних тенденцій солідарна пенсійна система нездатна забезпечувати існуючий рівень заміщення пенсіями втраченого заробітку та оптимальну диференціацію пенсій.

Таким чином, реформування пенсійного законодавства має включати справедливий механізм зростання пенсійних виплат, створення прозорості пенсійної системи, а також підвищення індивідуальної зацікавленості громадян у сплаті страхових внесків, зокрема, у накопичувальному пенсійному забезпеченні.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 02.10.2017 р. № 2148-19 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-19>.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (зі змінами та доповненнями від 2 березня 2015 року) від 09.07.2003 р. № 1058–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=96566&cat_id=3894.

3. Завора Т.М. Сучасні реалії реформування пенсійної системи України / Т. М. Завора // Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: колективна монографія / За редакцією д.е.н., проф. В. О. Онищенко. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – С. 62 – 75.